

Ю. Гагариниң „Правдада“ парламенттин туур чүүдеринден.

1. Смоленщина—мээн төрөөн черим

ЮРИЙ ГАГАРИН,

ССРЭ-нин космонавт-жудукчузу, Совет Эвилелинин Маадыры

Мээң төрттүгөнэм өг-бүлө авала-ла улуу чүве, ол дээрге бистин социалисттик Төрөөн чүрүвүстүн өскө-дээ миллион-миллион күш-ажыкчы өг-бүлөдөрдөн чүвү-биле-дээ мылгал чок. Адам-дээ өлдүрү орус кыялдар, бистин бугу уаустарымыс-биле бир дөмөй, Октябрьдын социалисттик Улут революциясы амыдыралчы камак болган дөрт орууктар оларга ажыдып берген.

Мээң атам — Алексей Иванович Гагарин — Смоленск чүртүгү адым тараачын кижи огулу. Ол шажык шолоканын чүгө ийи кызын доокан чордун. Илчала-дээ ол соунургадык кижи болган, бот-өөрдөлдө биле кой тутулу чегин алган; илчала-дээ Гатсвикден мрак эвесте бистин суурга ол аттыг шевер кижи болуп алдаржаа. Тараачын ажал-агыга ол чүвү-дээ кижи билдир, илчала-дээ кой нурууна дээ билдир, чааын чордун. Адамдын ажалын шырач толун ту турган чүвө дег сарыгымаар чогулган ам-дээ салтын кээр мен, мычанган каандык мээң дээрин — чагайымаар айдан, ажыгымаар дуб мээңи, хадымды чымынчак чүктү чыдым оларнын чымын-биле-ле мылгал билеп каар мен, олардан эки кижилерге ажыктыг чүдүлдерин чаап берип турган чүвө.

Шуут чугаалаарга мээңи демир-биле бир дөмөй хундуулар көрү кижин мен. Демир дугайында авам—Анна Тимофеевна койу чугаалап турган. Адамдын адымы, а мээң кырган-адам Тимофей Матвеев Петроградтын Путилов заводунда слесарьлар ажындай турган. Адамнын чугаалаандыгы, ол тарых, бодуну хөрөөнчү амыдыра — бедик мергежилдик ажыктын кижи чордан, кара-бистин дагал-дээ кааптар, демир кеңешинден чекетики-дээ дорганга алтар дээр кижилерин бирөөн. Кырган-адам Тимофеевнн көрөөн кижин мээң—авоода оңдак болган өлгөн дээр, илчала-дээ оон дугайында, путиловчуларын революция чачындагы дугайында тургаскал бистин өг-бүлөмөңү үр кадалатыптыган.

Илчала-дээ өлгөн чүвө, ол дээрге бистин социалисттик Төрөөн чүрүвүстүн өскө-дээ миллион-миллион күш-ажыкчы өг-бүлөдөрдөн чүвү-биле-дээ мылгал чок. Адам-дээ өлдүрү орус кыялдар, бистин бугу уаустарымыс-биле бир дөмөй, Октябрьдын социалисттик Улут революциясы амыдыралчы камак болган дөрт орууктар оларга ажыдып берген.

Кызылды бешки институтуна доосукчуларын харымсалдык үр эгелөө. Студенттер институтка беш чылдар дургунада алган теоретикти билгилерине экзаменге дужаап эрттерлер.

Дооларнын экзаменерине студенттер ам шыгыг белеткедээ болук-болук-биле эгелөө бергенер.

Баштай СЭКП төлүүгө болук экзаменерге ханы, быжыг билгилерине дээр студенттер ийк-беткедээ чорудун турарлар.

Чурукта: институтуна тоогу-филология факультетинин доолар студенттери Сенажак Хертек, Чагыр-Татьяна олар СЭКП төлүүгүн экзаменерге белеткенин турарлар.

Фото В. Уколовтуу.

60 ТОННА ДУКТУ КУРҮНӨГӨ БЭЭР

Чоон-Хемчик районун «Сур-Хөл» совхозу бо чымын 60 тонна дукту курүнегө бээр хулу-леглиг.

Хой кыргыздарнын кыргыт-тулк үези болуп турда-ла Алдан-Маадир салбыра (өргөлөкчө эш Шалдыг) кыргызда көчүрүп саадын. Бора-Тайга салбырын Эл-Баарында бир аргедай септеге багай болгонидан үрелтеш, 3—4 хундерде анаа туруп турда ону сохтозду болган салбырын удурутчуларын билбөө. Кара-Чыраа салбырын Хоу-Аксинда пунктуунада аргедайын мотору үргүлчү үрелет, келген хойларын четле кыргызгай, үр маанды турарында чамды хойлар кыргыздарындай дедир чоруй бар чүвө бар.

Эки эгелээшкенин үргүлчү деткир, шудургу непередир

Бурат АССР-нин хойжуларынын үтегерине бистин обласка улагаттыр каттышкан хойжу бригадаларын тургузуну бо чымын февральда Бин-Хем районун «Өк» совхозуна эгелөө. Совхозка 6 кодан хойжу 20 хойжуларын ийи бригадалар тургузган.

Хойжу бригадаларын төптеринде бо чымын чалгыс-дээ тууду непередир. Кошайла бригадалык хойжулар боттарынын күжү-биле бирги эгелөөгө каалап булун тууду, ам уеде бажыны септеп алырын күзеп турарлар. Илчала-дээ совхозу дик-решкизида тууду материалдык-биле болган транспорт-биле хандарында оңдуруу ачүрел дээ база боттамайн турар.

Атам-биле бир дөмөй, авам аны-даа өрдөгиде чедип ап шыдааман. Илчала-дээ ол чүвө-дээ койу болган чүвө билдир, Уругларын каанды-дээ айтырымыга авам харымкал билдир чордан. А өг-бүлөгө дөрт уруг турган бис: акым Валентин, олу—В. И. Ленин мээңи чымын төрөөн, угбам Зоя ортуан үш хар анык, оон ийи мей болган бистин хеймер дудамыс — Борис.

Мен 1934 чылда төрттүгөнэм мен. Адам көлхөзкө ажындам—ачам бычачылам, а авам — саачылам турган. Эки ажыдамы дээр авамнын көлхөзкө сүт-баран ферманын өргөлөкчөгө төмүлбээ. Дан бажында орой келжөө чедир ол анаа ажындам кээр. Адамнын ажал-ижи бажын ашкан: ийе-дээ төрүлдеттер, бызалар дээр-дээ дубурээр, мал чегин-дээ дээр сагыш чоувер.

Дайым бистин Смоленщинага, чакы үерини суг дег улам-ла чооп-шулап кел чыккан. Дескенер суур-дал хөлөгө дег мыт чок чоруп, балылданганар-дээ өртлү турду, шуштуу-ла кайнар-дээ бир тымык-чө шүжүк турар. Фашистер Мин-скин чег кырында аштан каал-кан, Ения биле Смоленск чоогунда кал төгүшүлүгү тулушукунулар чоруп турар-дир-дээ дедир. Илчала-дээ фашистер оон ийи өртлү шапшамастар дээрине бугу кижи бугуээр турду. Сентябрь чедип келген, чакытарым-биле кады шөлө-жө кирешкен мен. Ол дээрге үр манамын байрамдык хунум ол. Клас-биле чүгө тымык ап, баштайгы «А» үжүтү бижип, ийи-таары чып эгелет турувуста-ла.

Ам боттарынынга чедир ужу-дээ бээр ийи бе азы хоржок ийи бе?— дедип тур бис! А ужу-дүүзү үш келген, ам база шериглерге халдп киришкен. Бомбар-биле чидирти берди. Мычал чоруй непередирин мырмал-дээ арзынче кылмын баткан, чуурту барып дундуу.

60 ТОННА ДУКТУ КУРҮНӨГӨ БЭЭР

Чоон-Хемчик районун «Сур-Хөл» совхозу бо чымын 60 тонна дукту курүнегө бээр хулу-леглиг.

Эки эгелээшкенин үргүлчү деткир, шудургу непередир

Бурат АССР-нин хойжуларынын үтегерине бистин обласка улагаттыр каттышкан хойжу бригадаларын тургузуну бо чымын февральда Бин-Хем районун «Өк» совхозуна эгелөө.

60 ТОННА ДУКТУ КУРҮНӨГӨ БЭЭР

Хой кыргыздарнын кыргыт-тулк үези болуп турда-ла Алдан-Маадир салбыра (өргөлөкчө эш Шалдыг) кыргызда көчүрүп саадын.

Эки эгелээшкенин үргүлчү деткир, шудургу непередир

Хойжу бригадаларын төптеринде бо чымын чалгыс-дээ тууду непередир. Кошайла бригадалык хойжулар боттарынын күжү-биле бирги эгелөөгө каалап булун тууду.

Ю. А. Гагарин октаграйдам чеге эеп келген дордан-ла Н. С. Хрущев-биле телефон дамчыштыр чугаалаштыр турар.

